

Butlletí de la Institució Catalana d' Historia Natural

*Nulla unquam inter fidem et rationem
vera dissensio esse potest.*

CONST. DE FID. CATH. C. IV.

SUMARI

SECCIÓ OFICIAL:

Sessió del 5 de Novembre de 1905.

COMUNICACIONS:

Fagot, P.—Contributions á la faune malacologique de la Catalogne.

Maluquer, Salvador.—Guía per la cassera, preparació y conservació dels lepidópters.

NOTAS BIBLIOGRÁFICAS.

OBRAS Y PUBLICACIONS REBUDAS PERA LA BIBLIOTECA.

EXEMPLARS REBUTS PERA EL MUSEU.

NOVA.

FOLLETÍ: Catàlech de Insectes de Catalunya, per Joseph M.ª Bofill y Pichot.

—Hymenópters.—Fam. XIX, Apidæ. (Entrega 9.ª)

LOCAL SOCIAL

Carrer del Paradís, núm. 10, pis 1.er, 2.^a

BARCELONA

INSTITUCIÓ CATALANA D' HISTORIA NATURAL

Socis numeraris.—Deuen ser presentats per tres socis, y atme-
sos en sessió. Pagan **den pessetas** l' any (que poden fer efectivas á
D. Lluís Soler, Raurich, 9, Barcelona, ó enviar al Sr. Tresorer de la
Institució, Paradís, 10, 1.er), reben totas las publicacions de la So-
cietat y poden consultar la Biblioteca y Museo.

Butlletí.—Cada mes surt el **Butlletí** de la **Institució**, menos
los mesos de Juliól, Agost y Septiembre.

Anuncis.—Els de cambis de llibres ú objectes d' Historia Natural,
s' insertarán gratis, encare que siguin de personas extranyas á la **Ins-
titució**, previa aprovació de la Junta.

Tiratjes á part:

		50 exemplars	100 exemplars
Sense cobertes	1- 4 planas	2 ptas.	4 ptas.
	5- 8 „	4 „	8 „
	8-16 „	8 „	16 „

Números de mostra.—Serán enviats **gratuitament** á qui 'ls
demani.

Toutes les **communications** et **échanges** doivent être en-
voyés au siège de la Société:

Paradis, 10, 1.er, 2.ª.—Barcelona (Espagne)

NOTA.—BEMERKUNG

La «Institució Catalana d' Historia Natural.—(Paradís, 10, Barce-
lona)» desitja 'l cambi de publicacions.

Die «Institució Catalana d' Historia Natural.—(Paradís, 10, Barce-
lona)» bittet um Gegenseudungen.

La «Institució Catalana d' Historia Natural.—(Paradís, 10, Barce-
lona)» desea el cambio de publicaciones.

The «Institució Catalana d' Historia Natural.—(Paradís, 10, Barce-
lona)» desires to exchange publications.

La «Institució Catalana d' Historia Natural.—(Paradís, 10, Barce-
lona)» demande l' échange.

La «Institució Catalana d' Historia Natural.—(Paradís, 10, Barce-
lona)» chiede ricambio.

BUTLLETÍ
DE LA
INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTORIA NATURAL

Nulla unquam inter fidem et rationem
vera dissensio esse potest.

(CONST. FID. CATH. C. IV).

DECEMBRE, 1905

VOL. V. (2.ª ÈPOCA, ANY 2.^{on})

NÚM. 9

SECCIÓ OFICIAL

SESSIÓ DEL 5 DE NOVEMBRE DE 1905

A les onze y 15 minuts el president, Mossen Norbert Font y Sagué, obrí la sessió.

El Vis-Secretari, Sr. Garcías, llegeix l' acta de l' anterior sessió, que es aprovada per unanimitat. Dóna compte als socis dels acorts presos en la darrera sessió de Junta Directiva.

SOCIS ATMESOS.—Presentat pels Srs. de Zulueta, Ferrer y Vert y Maluquer (J.), es admés per unanimitat com á honorari, el Dr. D. Joaquím González é Hidalgo, de Madrid.

Els Srs. de Zulueta, Aguilar-amat y Garcías, presentan per numerari á D. Eduardo Amoedo Galarmendi.

Els Srs. Font y Sagué, Maluquer (J.) y Garcías presentan per numerari al Ateneo Barcelonés: son admesos per majoria.

COMUNICACIONS.—El Sr. Maluquer (J.) llegeix un treball sobre *Cefalópods* de Catalunya, en el cual cita 12 especies, algunas com la *Parasira carena* Verany, rara é interessant.

El Sr. Garcías llegeix una nota sobre alguns minerals de ferro (*pirita y limonita*) trobats á Artá (Mallorca).

Mossen Norbert Font y Sagué, presenta un bonich exemplar de *aragonit* ab agullas, de la cova de Mura, fent notar la particular cristallisació de dita especie mineralógica, aixís com el fet, de presentarse en geodas, dins les rocas volcánicas.

El Sr. Ferrer y Vert dóna compte de la troballa al Masnou del Quirópter *Nyctinomus Cestonii* Savi., que un d' aquets

passats d'ías adquirí el Sr. Soler y Pujol, distinguintse perque té la mitat de la cua sortint del *uropatagi*; es citat á Catalunya per el Sr. Cabrera en sa memoria «Quirópteros de España».

El Sr. Maluquer (S.) ressenya dues excursions fetas aquests passats d'ías: una á Santa Coloma de Gramanet ab companyia del Sr. Sagarra, en la qual reculliren bastants Lepidópters, entre ells la *Colias Hyale*, y moltes orugas, de *Noctua* en els erms, *Xantodes Graellsii*, *Papilio Podalirius* y altres, d'elles unas han mort y altres han crisalidat. L'altre excursió fou á Gualba els d'ías 2 y 3; la dolentia del temps no permeté fer la cullita que desitjavan, especialment aucells; agafaren un *Regulus* y un *Rubecula familiaris*, exemplars que cedeix per el Museo.

El Sr. Sagarra diu que aviat tindrà la llista dels Lepidópters cassats á Santa Coloma de Gramanet, l'hi sembla ni ha unas 160 especies.

El Sr. Romaní (A.) presenta alguns minerals y rocas recullits á Capellades y regió volcánica d' Olot; además una *Pirula* y altres fòssils del terreno nummulítich de la Pobla de Claramunt.

S' aixeca la sessió á las dotze hores y tres minuts.

COMUNICACIONES

CONTRIBUTIONS Á LA FAUNE MALACOLOGIQUE DE LA CATALOGNE

PAR

P. FAGOT

PUPA CADICA

Pupa cadica. Fagot ap. Westerlund, in: Nachr. d. deuts. malak. ges. 139, 1902.

Serra de Cadí, près du col de Tanca-la-Porta entre ce col et le Puig de la Canal Baridana (alt. 1700 m environ.)

Notre savant correspondant de Ronneby à rapproché cette espèce du *Pupa Partioti*, mais elle est bien plus voisine du *Pupa Tuxensis* à cause de son peristome patulescent. Elle s'en distingue à première vue par son dernier tour détaché de la spire et projeté en avant comme celui d'une *Cylindrella*.

Le *Pupa Partioti* n'a pas encore été signalé à Catalogne tandis que le *Pupa Tuxensis* y est très commune, comme nous verrons plus tard.

PUPA TUXENSIS

Pupa Tuxensis. Fagot ap. Westerlund, loc. cit., p. 140, 1902.

Au bas du village de Tuxent (alt. environ 1200 m) vallée du fleuve Lavansa.

Cette espèce ainsi que le précédent font partie du groupe du *Pupa petrophila*; le *Pupa secale* dont Westerlund l'a rapproché en est très distinct et vit dans les régions voisines.

Le groupe du *petrophila* forme un passage entre les *secaliana* et les *pyreneariana*.

CLAUSILIA DEBILIS

Spec. nov. e grege *Cl. Rolphi* sed minor (alt. 9, diam. vix 3 millim.) plicæ interlamellaris duo debiles; minus ventrosa, testa pellucida eleganter striata, striæ remotæ vix prominentes.

Un seul échantillon vivant et en parfait état entre les cols de Tanca-la-Porta et de Pandis (1200m).

Cette nouvelle espèce du groupe de la *Cl. Rolphi* se distingue de celle-ci par sa taille plus petite (haut. 9, diam. à peine 3 millim.) par ses plis interlamellaires faibles en nombre de 2 au lieu de 3 et 4, par sa forme moins ventrue régulière et conique à l'exception du dernier tour qui est renflé, par la transparence de sa coquille et ses striations aussi écartées, mais moins fortes et comme écrassées.

Elle semble une miniature de la *Cl. Rolphi* qui du moins à notre connaissance n'a jamais été trouvée à Catalogne.

CLAUSILIA GREIXENSIS

Spec. affinis *Cl. debilis* sed major, gracilior (alt. 11, diam. 2 millim.) ultimo anfractu parum ventroso, externe *Cl. Penchinati* proxima, sed ab illa differt crista unicâ vix compressa et lamellis dispositis sicut in speciebus gregis *Cl. Rolphi*. Plicæ interlamellaris duo quarum una valida robusta, alia mediocris.

Un seul exemplaire vivant dans un bois entre la Font del Faig et Greixa.

Diffère de la *Cl. debilis* par sa spire plus fusiforme et moins ventrue, ses plis plus robustes, surtout l'un des plis interlamellaires très accusé et que l'on prendrait par une lamelle. Extérieurement à première vue notre nouvelle espèce ressemble à la *Cl. Penchinati*, mais en l'examinant on voit qu'une arête cervicale et ses plis palataux sont disposés comme ceux de *Cl. Rolphi* et *debilis*.

POMATIAS ALOPIOIDES

Testa vix perforata, conoideo-elongata, parum solida, nitente, fulvo violacea, in tribus primis anfractibus luteis fere lævi, in quarto anfractu leviter striata, in quinto et sexto striis præcipue juxta suturam eleganter ornata; in duobus alteris striatula, striæ flexuosæ parum approximatae, debiles; spira producta acuminata, ad summum obtusa; anfractibus 8 subconvexis, lente ac regulariter crescentibus, sutura vix impressa et albomarginata separatis; ultimo majore, subrotundato, superne ad insertionem labro ascendente; apertura fere verticali, rotundata, superne angulata; peristomate patulo, porcellaneo, bilabiato sicut *P. Martorelli*, margine externo arcuato, margine columellari rotundato ad umbilicum quem fere tegit reflexo.

Alt. 12, diam 4.—Diam. intern. apert. 3 millim.

Défilé d'Organyá. R. R. Une douzaine d'exemplaires.

Coquille à peine perforée, conoïde allongée, peu solide, luisant, d'un jaune tirant sur le violet, les trois premiers tours d'un corné jaunâtre sont presque lisses, le quatrième muni de stries fines, les cinquième et sixième sont ornés de stries flexueuses espacées plus fortes à mesure qu'elles se rapprochent

de la suture près de la quelle elles ressemblent à des côtes; le long de la suture regne une étroite bande blanche, les deux derniers possèdent des stries ondulées, fines et espacées; spire longuement acuminiée, obtuse au sommet; 8 tours un peu convexes séparés par une suture peu profonde à croissance lente et régulière, le dernier relativement plus grand, presque arrondi, remontant à l'insertion du labre; ouverture presque verticale arrondie anguleuse dans sa partie supérieure; peristome large, d'un blanc de porcelaine, à deux labres disposés à peu près comme ceux de *P. Martorelli*; bord externe arqué, bord columellaire arrondi, réfléchi sur la fente ombilicale qu'il recouvre presque complètement.

Comme aspect général cette nouvelle espèce ressemble à première vue une *Clausilia transylvanica* de la section *Alopiia*, même coloration et même mode de striations; elle ne peut être confondue avec aucune autre *Pomatias* de ce groupe.

POMATIAS ORGANIACUS

Differt à *P. alopoides* spira magis ventrosa striis in omnibus anfractibus magis impressis, testa solidiore, et colore minus violacea.

Défile d'Organyá avec l'espèce précédente.

Diffère du *P. alopoides* par sa spire plus ventrue moins conique, par ses stries plus accusées sur tous les tours, son test moins brillant, plus solide, et sa coloration moins violette, tirant davantage sur le jaune.

Ces deux nouvelles coquilles different sensiblement de toutes les autres qui vivent dans des régions voisines et qui sont toutes pourvues de côtes saillantes, ainsi que nous l'indiquerons ultérieurement.

II

MOLLUSQUES DE LA REPUBLIQUE D'ANDORRA, VALLÉE DE LA VALIRA AFFLUENT DE LA SEGRE

Arion sub fuscus.—Entre Escaldas et Andorra.

Limax arbustorum.—Entre Andorra et Santa Coloma.

Vitrina Penchinati.—Entre Urgell et San Juliá de Loria.

— *pyrenaica*.—Sentier de Sant Juliá à Andorra.

Succinea pyrenaica.—Idem.

Hyalinia Navarrica.—Entre Sant Juliá et Urgell.

Helix aspersa.—Idem.

— *nemoralis*.—Idem.

— *splendida*.—Idem.

— *hylonomia*.—Idem.

— *rupestris*.—Idem.

— *lapicida*.—Idem.

— *Andorrica*.—Idem.

— *Xanthelaea*.—Idem.

— *Moulinsiana*.—Idem.

— *ericetorum*.—Idem.

— *Mascarinasi*.—Seu d' Urgell.

— *Urgelensis*.—Idem.

Bulimus Arnouldi.—Ordino (Gourdon).

Pupa Farinesi.—Sant Juliá.

— *Penchinatiana*.—Idem.

— *Bigorriensis*.—Idem.

— *secale*.—Idem.

— *Boileausiana*.—Idem.

— *goniostoma*.—Idem.

— *Andorrensis*.—Idem.

— *ringicula*.—Idem.

— *Vergnesiana*.—Idem.

Ancylus Jani.—Idem.

Limnaea virescens.—Ruisseau de las Escaldas.

— *truncatula*.—Sant Juliá.

Pomatias (gr. *Hispanicus*).—Seu d' Urgell (Moquin-Tandon).

Bythinella Andorrensis.—Las Escaldas.

III

MOLLUSQUES DE TUXENT (LA VANSÀ) 1200 m.

Arion ater.

Limax agrestis.

Hyalinia tarda.

Helix aspersa.

— *nemoralis.*

— *hortensis.*

— *splendida.*

— *lapicida.*

— *ericetorum.*

Pupa PENCHINATIANA.

— *Tuxensis.*

— *Brauni.*

Pupilla muscorum.

Zua sub cylindrica.

— *exigua.*

Limnaea truncatula.

Ancylus simplex.

Pomatias Montsicci.

DEFILÉ D'ORGANYA (VALLÉE DE LA SEGRE)

Helix splendida.

— *carthusiana.*—Entre Organyá et Nargó.

— *lapicida.*—Defilé d'Oranyá.

— *Organiaca.*—Idem.

Chondrus quadridens.—Entre Organyá et Nargó.

Pupa Brauni.—Idem.

— *Tuxensis var.*—Idem.

— *goniostoma.*—Idem.

— *Penchinatiana.*—Idem.

— *Farinesi.*—Idem.

— *Montserratica.*—Idem.

Ferussacia folliculus.—Idem.

— *Vescoi.*—Idem.

Cyclostoma elegans.—Idem.

Pomatias rudicostatus.—Idem, et entre Organyá et Nargó.

— *Organyacus.*—Idem.

— *alopiodes.*—Idem.

Nous reservons pour une communication ultérieure les mollusques recueillis dans la Serra de Cadí.

GUIA PER LA CASSERA, PREPARACIÓ Y CONSERVACIÓ DELS LEPIDÓPTERS

PER

D. SALVADOR MALUQUER Y NICOLAU

CAPITOL V

PREPARACIÓ DELS LEPIDÓPTERS

De retorn de la cassera lo primer que deu fer l' entomòlech es preparar els exemplars de las papellonas: las que durant la cassera s' han clavats ab una agulla ó posats en un triangle de paper. estarán ja complertament mortas, restant vivas tant sols las dels tubos ó capsetas ab fons de vidre. Totas deuen matarse immediatament: las ja clavadas ó posadas en triangles, si encara bellugan se matan clavant l' agulla en la part de dintre del tap d' un gran pot preparat ab éter, cyanur ó cloroform, ó bèn punxantlas entre las potas ab una agulla sucada de una solució d' ácid oxálich, lo que 'ls produheix la mort desseguida.

El pot per matar las papellonas es el mateix que s' usa per la cassa, pro generalment en el laboratori d' entomología s' en tenen de més grossos, de mida que hi cápigan grans especies com la *Saturnia Pyri* L.

Lo cyanur es molt verenos, per lo que 's recomana gran prudencia en els entomologistas que l' usin, evitant el respirar els vapors que 's desprenen al destapar el pot. Aquet se prepara fent en una escudella una pasta clara de guix ab aygua; en lo fons del pot y ab les pinces s' hi posan uns trossets de cyanur en cantitat proporcionada á la grandaria d' aquell, y pe'l demunt y fent que 'ls cubreixi complertament s' hi tira la pasta de guix, fet lo qual se deixa destapat pera que s' assequi, lo que 's logra al cap d' algunas horas. Es convenient rentar ab forsa aygua tot lo que ha tocat el cyanur y passar una esponja mullada per damunt de la taula hont s' ha manipulats.

L' éter y 'l cloroform son menys perillosos: la fig. 4 mostra un pot preparat ab cyanur y un tap preparat per l' ús del éter ó cloroform, que porta enfonzat en sa part inferior un tubo de vidre pló de cotó fluix impregnat d' aquestas sustancias, tapat ab un tap de suro (b.) que porta tres ó quatre talls longitudinals per afavorir la evaporació. Al fons dels pots s' hi posa una rodona de paper secant, destinat á absorbir els líquits que al morir llensan algunas papellonas.

Quan s' han recullit moltes nocturnes deuen matarse y si es possible prepararse avants que les altres, en primer lloch porque moltes solen esvolatregar pe'l tubo fentse malbé y després porque son més difícils de preparar bè un cop remollides que les diurnes. Tambè las *licenas* deuen prepararse desseguida á ésser possible, puig si 's deixan assecar, al remollir-les solen perdre 'l color de les ales.

Per matar una papellona 's treu la tapa de la capseta ó tubo hont está, tapantlo ab los dits, y apartant aquestos se sacút ab forsa en la boca del pot de cassa fent caurer l' exemplar al fons y tapant desseguida. Aixís que deixa de fer moviment, se treu y 's clava pe'l centre del tórax, parant compte de no fer malbé els feixos de pels de que s' adornan qualcunas especies. S' ha de cuydar de que l' agulla quedi perpendicular al pla del insecte y que entre aquét y 'l cap d' aquella quedin d' uns 8 á 10 millímetres. Las millors agullas son las de las casas Klaguër de Berlín, y Ortner de Viena, puig son d' acer, flexibles y fortas, vernissadas de negre, ab lo cap de llautó las de la primera de ditas casas y de níquel el model dit «Ideal» de la segona, que es el més recomanable. Abdúas casas ne fabrican de nou nombres diferents, comensant pe'l 000, que es el més prim y molt recomanable pe'ls *microlepidópters*.

Las papellonas s' acostuman á preparar ab las alas estasas, puig sobre fer més bonich deixan al descobert una porció de dibuixos y caràcters morfológichs de gran importancia per la determinació de las mateixas, pro es d' aconsellar que al costat dels exemplars ab les ales estasas se 'n hi posin altres en actitud de repós.

Perque 'ls insectes quedin ab les ales esteses en bona posició, s' usan uns petits aparells ó estenedors formats de dos tauletas de fusta tendre acostadas paralelament per sas voras, pro deixant entre ellas una escletxa profunda destinada á rebrer el cos de la papellona. Las dos tauletas están sostingudas á convenient distancia per dos ó tres travessers, y en lo fons de la escletxa hi ha enganxada una tira de moll d' etzevara per poder clavarhi la agulla. D' aquestos aparetets, dits estenedors, s' en tenen de diferents midas proporcionadas á las dimensions dels insectes que han de rebrer. Las tauletas deuen ésser bèn polidas.

(Continuadé)

NOTAS BIBLIOGRAFICAS

—*Noticias mineralógicas*, por D. Lucas Fernández Navarro. (Bol. Soc. Esp. Hist. Nat. 1905).—Continuació de las citas de especies mineralógicas á diferentes localitats d' Espanya, trobantse á Catalunya les següents: *Coure natiu* á Olot, *Pirita* á Caralps, *Menilitos* á Caldas de Malavella, *Aragonito*, Montanya de Batet (Olot), *Baritina*, Sant Julià de Ramis; *Fibrolita*, Cadaqués, *Pinita* Coll de Pasteral (Amer), *Clorita* Caralps, *Serpentina* Coll de Pasteral, *Esteatita* Sant Climent d' Amer, *Eustatita* Jusqueda, á la provincia de Girona.—LL. G. F.

—*Datos sobre el mispikel de España*, por D. Salvador Calderón. (Bol. Soc. Esp. Hist. Nat. núm. 6.—1905).—En aquesta nota son autor dona compte de la distribució del mispikel á Espanya, citant á Catalunya, després d' avisar que tè molts pochs datos d' aquesta regió y que deu trobarse á molts punts dels Pirineus, les següents localitats: comarca ahont neixen el Ter y Fresser, Comas de Clot y de Vaca, prop de Nuria (Girona), Ribas y Caralps ahont s' explota, y á la mina *Suerte* de Massanet de Cabrenys, associat á la calcopirita, además d' alguns punts de la provincia de Barcelona.—LL. G. F.

—*The Land Shells of Majorca*, per Horsley (The Journal of Conchology, vol 11, n.º 3).—Aquest article es fruyt d' un viatge á Mallorca.

Després de donar la llista de les espècies citades pe'l Dr. Hidalgo, posa la de las que l'autor ha trovat fent observacions sobre cada una. Creu que la espècie citada per el Dr. Hidalgo ab el nom de *Helix trochoides*, deu referirse á *H. conoidea*.—A. de Z.

ENTOMOLOGÍA

—**HIMENÓPTERS:** «*Hymenoptera aculeata from Majorca and Spain*» by. Edw. Saunders, with. Introduction, Notes and Appendix, by. Prof. Edw. B. Poulton. (Trans. Entom. Soc. of London, September, 1904).

Els Srs. Poulton, Holland y Hamm, donan compte dels resultats de les excursions fetas á Mallorca, Barcelona y Montserrat en 1901: entre 'ls abundants *Himenópters* que agafaren, han trobat les següents espècies noves: *Pompilus Poultoni*, *Mimesa palliditarsis*, *Halictus Hollandi*, *H. Hammi*, de Mallorca, y *Halictus dubitabilis*, de Montserrat y Mallorca.—LL. G. F.

—*Espècies espanyolas del género «Hedychridium»*, por R. García Mercet. (Bol. Soc. Esp. Hist. Nat., 1904).—Recullits també pe'ls Srs. Antiga y Pofill, cita 'l Sr. Mercet á Catalunya:

- Hedychridium flavipes* Evers.—Gavá.
- *incrassatum* Dhlb.—Barcelona.
- *minutum* F.—Barcelona.
- — var. *jucundum* Moc.—Barcelona.
- — var. *infans* Ab.—Barcelona.
- — var. *reticulatum* Ab.—Barcelona.
- — var. *Buyssoni* Ab.—La Garriga.
- *sculpturatum* Ab.—Barcelona.
- *roseum* Ross.—Barcelona.

Totas aquestas espècies, aixís com las demés que cita de tot Espanya, están agrupadas en quadro dicotómich pera llur determinació.—J. M. N.

ORTÓPTERS: *Catalogue des Orthoptères Locustides des collections du Muséum (première liste)*, par M. R. du Buysson. (Bull. du Mus. d' Hist. Nat. de Paris, 1903).—En aquest trevall, que com indica 'l títol ve á ser l' inventari dels Locústids existents en el Museum de París ab las localitats d' ahont provenen, se citan els dos següents de Catalunya:

Uronemus rugosicollis Serville. (*Durieu* Bol.).—Barcelona, (1902).
Ephippigera Cunii Bolivar.—Catalunya, (1890).—Barcelona, (1902).
 —J. M. N.

MALACOLOGÍA

Moluschs de Barbará, per A. de Zulueta. (But. d. l. Inst. Cat. de Cienc. Nat., Decembre, 1904).—Nota de 17 especies que (per no haber l' autor corretgit las probas) presenta erradas tan notables, que no 's pot comprendre lo que aquet volia dir.

Moluschs de la Serra de Comavert, per A. de Zulueta. (But. d. l. Inst. Cat. d. Cienc. Nat., Decembre, 1904).—Cita l' *Helix alonensis*, y altres especies sense importancia.—J. B. DE A-A.

MAMÍFERS

—*Las ardillas de España*, por A. Cabrera Latorre. (Bol. Soc. Esp. Hist. Nat. 1905).—Continuació de las monografías que sobre mamífers d' Espanya está publicant el Sr. Cabrera, es la que sobre 'ls esquirols ha publicat últimament. En aquest treball, que va acompanyat d' una clau dicotómica pera distingir á primera vista les especies espanyolas, cita á Catalunya l' *Sciurus rufus* Kerr, y l' *S. alpinus* Ferd. Cuv., aquest darrer en la regió pirenaica. Se distingeixen á cop d' ull, en que 'l primer té la cua roja, y 'l según la tè negra.—J. M. N.

—*Sobre las Ginetas españolas*, per A. Cabrera Latorre, (Bol. Soc. Esp. Hist. Nat., 1905).—Igualment que en l' anterior, s' ocupa el senyor Cabrera en aquest treball de les *Genetta* que ha tingut ocasió d' observar á Espanya, y encare que sense seguretat, refereix la especie que viu á Catalunya, á la *G. Balearica* Thomas.—J. M. N.

OBRAS

y publicaciones periódicas rebudas para la Biblioteca

(Desde el 20 d' Octubre al 22 de Novembre)

OBRAS

MOSSEN NORBERT FONT Y SAGUÉ.—*Curs de Geologia*.—Barcelona, 1905.

(Donatiu del autor).

PUBLICACIONES PERIÓDICAS

Anales de la Sociedad Española de Historia Natural.—Tomos XV, XVI y XXX.

(Donatiu de D. Joseph Maluquer).

Atti della Reale Accademia dei Lincei.—Semestre 2.º, números 7 y 8.

Boletín de la Sociedad Aragonesa de Ciencias Naturales.—Tomo IV, núms. 6, 7 y 8.

Boletín de la Real Sociedad Española de Historia Natural.—Tomo V, núms. 6 y 7.

Bulletin du Musée Océanographique de Monaco.—Números 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51 y 52.

Naturæ Novitates.—1905, núms. 14, 15 y 16.

The Canadian Entomologist.—Vol. XXXVII, núm. 11.

Thirty-fifth Annual Report of the Entomological Society of Ontario. 1904.

EXEMPLARS REBUTS PERA EL MUSEO

(Del 15 de Setembre al 5 de Novembre).

GEOLOGIA

Minerals

Colecció de 16 exemplars d' Artá y Capdepera (Mallorca).
—Donatiu de D. Llorens Garcías Font.

Colecció de 7 exemplars procedents de Capellades.—Donatiu de D. Amador Romaní Guerra.

Aragonit ab agullas, de la Cova de Mura.—Donatiu de Mossen Norbert Font y Sagué.

Rocas

Colecció de 5 exemplars de diferents punts de Catalunya.
—Donatiu de D. Amador Romaní Guerra.

ZOOLOGIA

PÓLIPS

Pennatula grisea Bohadsch. Badalona.—Donatiu de don Lluís Soler.

Arthrópoda

INSECTA

Dos orugas de l' *Acherontia atropos* Linné, Capellades.—Donatiu de D. Amador Romaní.

CRUSTACEA

Platylepas bissexlobata Gray., Capdepera (Mallorca).—Donatiu de D. Llorens Garcías.

MOLUSCHA

Parasira carena Verany, Barcelona.—Donatiu de D. Joseph Maluquer.

Colecció de 22 moluschs marins de Palamós, y 8 terrestres d' altres localitats.—Donatiu de D. Manel Llenas Fernández.

Alguns moluschs terrestres de Catalunya.—Donatiu dels senyors Rosals, Romaní (A.) y Aguilar-amat.

Vertebrata

PISCES

Barbus meridionalis Risso, Capellades.—Donatiu de don Amador Romaní.

Barbus meridionalis Risso, Capellades.—Dipòsit.

Trygla lira Lacepede, Sitjes. id.

Chymaera monstrosa Linné, Barcelona. id.

Julis vulgaris Cuv. et Valen., Barcelona. id.

Scyllium catulus Cuv., Barcelona. id.

Carcharias glaucus Rondelet, Barcelona. id.

Hippocampus brevirostris Cuv., Masnou.—Donatiu de don Joseph Maluquer.

AMPHIBIA

Rana esculenta L., var. *alpina* Risso, Nuria.—Donatiu del Dr. Cadevall.

Rana esculenta L., var. *hispanica* Michael, Capellades.—Donatiu de D. Amador Romaní.

Alytes obstetricans Laur., Capellades.—Donatiu de id.

Bufo vulgaris Laur. ♀, Capellades.—Donatiu de id.

REPTILIA

Lacerta ocellata Daud., Capellades.—Donatiu de don Amador Romaní.

Coelopeltis monspessulanus Bonap., Capellades.—Donatiu de D. Amador Romaní.

Tropidonotus viperinus Merr., Capellades.—Donatiu de id.

Rhinechis scalaris Bonap., Capellades.—Donatiu de id.

AVES

Passer domesticus Briss., Barcelona.—Dipòsit.

Parus major Linné., Gualba. id.

Rubecula familiaris Blyth., Gualba.—Donatiu de don Salvador Maluquer.

Regulus ignicapillus, Brehm., Gualba.—Donatiu de id.

—La dissecció del *Rubecula* y *Regulus* es donatiu de don Ll. Soler.

NOTA.—Tambè s' han rebut pera el Museo altres exemplars; pero estant encara en estudi ó preparació, no 's donará compte d' ells en aquesta secció fins que terminin aquestas tascas.

L' Institució queda mòlt agraïda als donants per llurs donatius.

NOVA

—*Nota sobre la piritita y limonita d' Artá (Mallorca)*, per en Llorens Garcías y Font.—L' any 1902, al arribar de vacances al mèu poble, Artá, me vingué la noticia de que, al obrir un pou per provehir d' aygua una petita fàbrica que anavan á construir, se trobaren unes pedretes caïradas de color d' or, que per lo regulars qu' eran y la propietat de retxar el vidre, eran consideradas, per aquella gent plena d' ilusions, pedras preciosas ó bè metalls richs: pensant ja lo que podria esser, vaig presentar-me á casa d' un obrer posseïdor d' alguns cristalls, y efectivament, mas sospites foren confirmadas: era la piritita de ferro. Les ilusions s' esvahiren al dirlos qu' eran d' una mescla de sofre y ferro sense gens de valor: provehit d' alguns exemplars y observats posteriorment, vegí bèn clara la combinació del octaedro y cubo en las caras d' aquells cristalls, tots bèn regulars y ab la mateixa combinació.

L' any que vingué, 1903, á la part oposada del poble, á n' el Claper, uns obrers ocupats en treure las calissas jurassicás, que tanta nosa fan á n' els agricultors, també trobaren piritita en cristalls agrupats, ahont s' hi notavan les cares del cubo; aquestas agrupacions forman petits núcleos á la roca: al poch temps y en un passeig vaig arribar á dita finca, y á més de piritita vaig recullir un exemplar de limonita pseudomórfica.

Examinant una roca inclinada que'en el desvancament havian posat al descobert, vegí uns noduls y com á bastonets rogenchs, ficats en forats de la roca: trets y observats, resultaren esser de limonita concrecionada, segurament resultat de la transformació per l' aygua procedent de filtracions, de la piritita allí existent.

Sols com á curiositat faig notar aquestas troballas, donchs les cantitats en que 's troban, com he dit, són mòlt petites.

Artá, Septembre 1905.

INDEX

de lo contingut en el Volum segón del Butlletí

GEOLOGÍA Y PALEONTOLOGIA

	Págs.
Fòssils recullits en els terrenos y fassiments Devónichs, Silúrichs y Triassich mitj, de Brugués.	8
Digresión geológica sobre la constitución y origen del Montserrat.	16
Ossos d' <i>Elephas</i> trovat's á Arenys.	33
Nota sobre la presencia del terreno pliocénich en la comarca de Tortosa.	57 y 59
La montagne de Sel de Cardona (Catalogne).. . . .	97
Le carbonifère des Pyrénées.	98
La Faune ichthyologique des calcaires lithographiques de la Province de Lérida (Espagne).. . . .	98
Noticia sobre los peces de la caliza litográfica de Lérida.	98
Una playa del terreno cuaternario antiguo en San Juan de Vilassar.	98
Los volcanes extinguidos de la Provincia de Gerona.	98
Trabajos de la comisión encargada del estudio de los volcanes de la Provincia de Gerona.	99
Idocrasa del Tibidabo.	106
Un nou meteorit trovat á Catalunya.	109
Sur les nappes de recouvrement des environs de Barcelone.	116
Origen geológico de los manantiales termo-minerales de Caldas de Malavella.	116
Nota preliminar sobre la turba y los turbales de España.	116

	Págs.
Sobre la presencia del tramo Kimeridgenese en el Montsech.	116
Más Graptolites en la mole del Tibidabo.	117
Excursión Geológica dirigida á estudiar las relaciones del grupo de Mongat con el de Vallcarca.	117
Consideraciones sobre los restos fósiles cuaternarios de la caverna de Gracia.	117
Sur une Cicadine du Kiméridgien de la Sierra de Montsech.	117

MINERALOGÍA

Minerals de ferro (<i>pirita</i> y <i>limonita</i>), y manganés de Gavá.	8
Jaciment de blenda y galena á Sant Pere Màrtir.	35 y 37
Excursió á la mina d' <i>ampelita</i> del Putxet y minerals recullits en la mateixa localitat.	58
Nota sobre la molibdenita de Pedralves.	58 y 75
Exemplars rebuts pera 'l Museo.	71, 102, 135 y 148
La Fluorina de Papiol.	97
Localidades españolas de minerales nuevas, ó poco conocidas.	97
Magnetitas españolas y portuguesas.	97
Sobre el reconocimiento del hierro metálico en los basaltos.	132
<i>Pirula</i> de la Pobla de Claramunt.	138
Nota sobre la <i>pirita</i> y <i>limonita</i> d' Artá (Mallorca).	152
Noticias Mineralógicas.	146
Datos sobre el <i>mispikel</i> de España.	147

BOTÁNICA

La <i>Ramondia Pyrenaica</i> de Montserrat.	18
Plantas dels voltants d' Artá y Capdepera (Mallorca). . .	84 y 40
Plantas novas del genre <i>Hieracium</i> , de Montserrat.	59 y 61
Varietats novas del <i>Thalictrum minus</i> L. y <i>Picris hieracioides</i> L. de Montserrat.	64 y 65
Especies españolas del género « <i>Adenostyles</i> ».	96
Polimorfismo del « <i>Medicago litoralis</i> ».	96
Ligeras notas de un paseo por Montserrat.	96
Plantas citadas en Montserrat de existencia dudosa.	96
Florula de Menorca.	118
Enumeracion y distribución geográfica de los Peltigeráceos en Cataluña.	131
Plantas recullidas als voltants del monastir de Montserrat. .	131
Flora de Sitjes.	131
Nota briològica	131
Primera lista de nombres catalanes de hongos.	132
Los Cladoniáceos de España. . .	132

CELENTÉREOS

La <i>Pennatula grisea</i> , Lam, de Badalona.	74
Exemplar rebut pera el Museo. .	148

ARTHROPODA**Acaris**

Acaro (zoo-cecidia), de Tarrassa.	66
---	----

Arácnids

Nou sistema pera la preparació.	107
---	-----

Crustacis

La <i>Tylopscirolana Moraguesi</i> , de Manacor (Mallorca). . .	73 y 103
Donatius y dipòsits pel Museo.	136 y 148

INSECTES**Himenópters**

De Montserrat.	15
Espèces nouvelles de mellifères.	53
Vespídeos, Eumenídeos y Masáridos de España.	53
Euménídeos de España (primer suplemento).	54
Los <i>Bembex</i> de España.	54
Cynípits de Tarrassa (Zoo-cecídias).	65
Espèces nouvelles d' Hyménoptères de Catalogne (Melífères et Sphegidae).	73, 74 y 81
Trovats a Tarrassa.	106
Hymenoptera fram. Spain. . .	147

Coleópters

Algunos insectos nuevos ó poco conocidos.	52
Nota sobre el (<i>Amorphocephalus coronatus</i>) Germ.	52
Scarabeid del Montseny.	107

Neurópters

Neurópteros de Montserrat (Notas Neuropterològicas, VI).	11 y 18
Roberto Mac-Lachlan Notas Neuropterològicas, VII). . .	43
Neurópteros de la Provincia de Barcelona.	54 y 55
Neurópters del Montseny y de Setcases.	58
Neurópters de Montserrat. . .	72
Neurópter nou pera la fauna d' Europa.	72
Un Odonato de interesante historia. <i>Selysiothemis nigra</i> . . .	74 y 125
L' <i>Ascalaphus barbarus</i> L. a Tarrassa.	106

Dipters

Dipters de Tarrassa (Zoo-cecídias).	65
---	----

Arquipters

Los Termites de los alrededores de Tortosa.	55
---	----

Págs.

Lepidópters

Guia pera la cassa, preparació y conservació dels Lepidópters.	8, 25, 47, 66, 94, 111 y 144
Lepidópters de Tarrassa.	57 y 76
» de Santa Coloma de Gramanet.	138
Exemplars rebuts pera el Museo.	148

Ortópters

De Montserrat.	14 y 31
Catàlech sinonimich dels Ortópters.	104
L' <i>Ameles decolor</i> al Montseny.	106
Catalogue d'Ortopteres Locustides	147

Mollusca

—de Montserrat.	13
Moluscos marins de Llansà.	55
Excursió malacològica a Ripoll. Pobla de Lillet y Castellar d'En Huch.	55
La <i>Phytia miosotys</i> , al Pla del Llobregat.	74
Etude sur quelques <i>Helix</i> de Catalogne	88
Contribucions a la faune malacologique de Catalogne.	122 y 138
La <i>Parasira carena</i> a Catalunya.	137
Sobre moluschs de Mallorca.	147
Exemplars rebuts pera el Museo.	148

Protovertebrata

Protovertebrats del Masnou.	102
-------------------------------------	-----

Vertebrats**Pisces**

Donatius y diposits pel Museo.	102, 136 y 149
De Barcelona.	122

Amphibia

De Montserrat	14
Donatius pel Museo.	102, 136

Reptilia

De Capellades.	122
Donatius y diposits pel Museo.	71, 103, 136 y 149

Págs.

Aves

Alguns cassos d'albinisme.	9 y 10
Exemplar de <i>Perdix cinerea</i> , Lath cassada a Esterri de Aneu.	33
Donatius y diposits al Museo.	71, 103, 136 y 149
Xancudas cassades a Berga.	108
Cas raro en la <i>Hirundo rustica</i>	121
El <i>Rubecula familiaris</i> de Gualba.	133

Mammalia

Crani de <i>Vulpes vulgaris</i> Briss. (<i>Canis vulpes</i> , L.), de Capellades.	8
Mamífers de Montserrat	15
El <i>Myogale pyrenaica</i> , Geoff.	32
L' esquiol <i>Sciurus alpinus</i> , F. Cuv. de Catalunya.	35
Especies espanyolas del género <i>Eliomys</i>	52
En-ayo monográfico de los Quirópteros de España.	52
Donatius y diposits al Museo.	72, 136
Ossets de mamífers trobats a Capellades.	105
El <i>Nyctinomus Cestonii</i> , Savi.	127
Las ardillas de España.	147
Sobre las ginetas de España.	147

NOVAS

Ortópter trovat a Montserrat.	31
Remey pera la picadura dels escorpins y altres animals verinosos.	31
Curs de Oceanografia a Paris.	31 y 72
Neurópters de Montserrat.	72
Neurópter nou pera la fauna d'Europa.	72
Crustaci nou trovat a las coves del Drach (Mallorca).	103
Catàlech sinonimich dels ortópters.	104
Entomólechs estranjers a Barcelona.	104
Joaquim Rodriguez y Femenias.	120
Catàlech de la Casa Soler de Barcelona.	120

VARIA**Treballs**

Guia pera la cassa, preparació y conservació dels Lepidópters. 8, 25, 47, 66, 94, 111 y 144	
Algunas zoocecídias de Tarrassa.	65
Apuntes topográfico-médicos de Badalona.	130
Anormalitat d'un ou de gallina.	108

Excursions

D' Artá a las covas (Mallorca).	8
A Gavá y Brugués (Baronía d'Ara-prunyá).	8
A Montserrat.	11
Excursió a la mina d'ampelita del Putxet.	58
Excursió al Ubach (Tarrassa).	74
Excursions al Prat de Llobregat.	74
Excursió a Artesa de Segre.	74
Una excursió al llach de Heithuizen.	105
Excursió a Sant Medi.	106
Excursions a Santa Coloma de Gramanet y Gualba.	138

Necrologias

D. Pere Antiga y Sunyer.	9 y 22
Roberto Mac-Lachlan.	33 y 44
J. J. Rodriguez y Femenias.	120
Frederich M. Brauer.	106

SECCIO OFICIAL

Consell directiu pera 1905.	5
Llista dels socis.	5
Sessió del 4 de Desembre 1904.	8
» » 18 » »	9
» » 1 » Janer 1905.	33
» » 12 » Febrer »	34
» » 12 » Mars »	57
» » 2 » Abril »	58
» » 7 » Maig »	73
» » 4 » Juny »	105
» » 2 » Juliol »	106

Sessió del 6 de Agost 1905.	107
» » 3 » Setembre »	107
» » 1 » Octubre »	121

MUSEO

Reglament del Museo.	35
Exemplars rebuts pera 'l Museo.	71, 102, 135 y 148

BIBLIOGRAFIA

Notas Bibliográficas. 52, 96, 116, 130 y 146	
Obras y publicacions rebudas pera la Biblioteca. 29, 55, 100, 118, 133 y 150	
Revistas.	29, 56, 101, 119 y 134

GRAVATS

<i>Machilis eremita</i> Nav.	21
<i>Chrysopa vulgaris</i> Schn tipo.— Chr. vulg. Schn. var. <i>aequata</i> Nav. Chr. vulg. Schu. var. <i>rubricata</i> Nav.—Chr. <i>Mariana</i> . Nav. (1).	32
Pere Antiga y Sunyer (2).	32
Perfil geològic de Pedralves a la Montanya Pelada.	38
Robert Mac-Lachlan.	44
Model de agafapapallonas.	48 y 50
Pinsas de cassa.	51
Pot de cassa.	66
Modelos de triangle de paper.	67
Lepidópter clavat pe'l costat.	58
Tubos de cassa.	69
<i>Helix Zuluetai</i>	88
» <i>Vermiculata</i>	90
» » var. <i>Vilassarum</i>	90
Aparato del Dr. Fleck pera la cassa de Lepidópters.	113
Aparell Peyerimhoff, pera id.	115

ERRATA

Pág. Ratlla Diu Té de dir

65 1.ª Pieris Picris

Publicacions en venta en la «Institució Catalana d' Història Natural»

Butlletí.

Any 1902.	8	ptas.
» 1903.	8	»
» 1901, 1902 y 1903 plegats (quedan pocas colecciones)	25	»
Any 1904.	5	»
Números solts, sempre que n' hi hagin de sobrats, (cada número).	0'25	»

Catàlech de Himenòpters de Catalunya,

per D. Joseph M.ª Bofill y D. Pere Antiga

<i>Tentredinidæ</i>	0'60	ptas.
<i>Ichneumonidæ</i>	1'00	»
<i>Chrysidæ</i>	0'50	»
<i>Sphegidæ</i>	0'60	»
<i>Sapygidæ</i> , <i>Scolidæ</i> y <i>Mutillidæ</i>	0'60	»
<i>Vespidæ</i>	0'50	»

Obras de D. Miquel Cuní y Martorell.

Catálogo de coleópteros de Cataluña.	3	ptas.
Catálogo de lepidópteros de Cataluña.	1 50	»
Insectos de los alrededores de Barcelona.	1	»
Fauna entomológica de Calella.	0'50	»
Llissos teòrics y pràctics d' entomologia.	1	»
De Gabá á Begas.—Excursió entomològica.	0'50	»
Una excursió entomològica nocturna.	0'50	»
Exploració entomològica en Arbúcies.	0 50	»
Vuit dies en Camprodón.—Excursió entomològica y botànica.	0'50	»
Excursió entomològica y botànica á la muntanya de Montserrat.	0'50	»
Relaciones de las plantas con los insectos.	0'50	»
Las quatre estacions del any, segons llurs plantes é insectes en la baixa Catalunya.	0'50	»
Datos para una flora de los insectos de Cataluña.	0'75	»
Flora de Calella.	0'75	»
Excursió entomològica á varias localidades de la provincia de Gerona.	0'75	»
Aràcnids de Amer y Montserrat.	0'75	»
Insectos encontrados en Santas Creus.	0'50	»
Excursió entomològica y botànica á la Cerdanya española.	0'75	»
Una excursió sense sortir de casa.	0'50	»
Nueva especie de neuróptero, « <i>Urothemis advena</i> » Selys, descubierta en Cataluña.	0'75	»

Pera adquirir enalsevol d' aquestas publicacions, dirigirse al Tresorer de la Institució (Paradís, 10, 1.er, Barcelona).

Pera pagos inferiors á 50 pessetas poden enviarse sellos de correus de 0'15 ptas., 0'10 ptas., 0'05 ptas., y 0'02 ptas. Els sellos francesos, italians y alemanys de 0'15 frs., 0'15 liras y 0'20 mks., també son atmesos. Els pagos superiors á 50 pessetas poden ferse efectius pel Giro Mutuo ó lletra de fàcil cobransa.

Curs de Geologia dinàmica y estratigràfica

APLICADA A CATALUNYA

PER

Mossén Norbert Font y Sagué

Profesor d'aquesta assignatura al Centre Excursionista de Catalunya pels Estudis Universitaris Catalans.

Prólech d'en Lluís M. Vidal, Enginyer quefe de mines.

Un volúm de 482 pàgines ab 305 gravats intercalats en el text.

PREU: 12 PESSETAS

LLUIS SOLER Y PUJOL

Naturalista - Preparador

Raurich, 9.—BARCELONA

— **GRAN ASSORTIT D' OBJECTES D' ENTOMOLOGIA** —

Frasch de cassa modelo usual, devidre. Ptas. 0'75

El mateix preparat ab *Uluquet*.. . . . » 1'00

Frasch de cassa nou model, per preparar ab bencina, clo-roformo, eter, etc., molt recomanable en la cassera de Geó-metras, Micro-lepidópters, petits Neurópters y altres insectes delicats.

Tamany petit, 10 × 5 centímetres. Ptas. 1'25

Gros, 13 × 7 1/2 centímetres. » 1'50

Frasch de cassa especial pera els petits insectes, indispen-sable en la cassera de Micro-coleopters.. . . Ptas. 1'00